

## **Zonder subsidies zijn Nieuw Dakota, P////AKT en Kunstverein hun toekomst niet zeker: 'Hiermee schiet je je als stad in je eigen voet'**

Drie gezichtsbepalende presentatie-instellingen dreigen door de subsidiebesluiten van het Amsterdams Fonds voor de Kunst en het Mondriaan Fonds te verdwijnen. Dat zou rampzalig zijn, aldus de directeuren van Nieuw Dakota, P////AKT en Kunstverein. 'Geen kunstenaar is na zijn afstuderen direct rijp voor het Stedelijk.'

[Jan Pieter Ekker](#) 7 augustus 2024, 11:33

'Een ijkpunt op de altijd veranderende NDSM-werf, waar buurtbewoners, kunstenaars, kinderen, toeristen en cultuurliefhebbers elkaar ontmoeten, verdwijnt na 15 jaar,' [waarschuwt Nieuw Dakota](#) op sociale media.

'Code rood,' [bericht P////AKT](#). 'Dit is geen ramp die staat te gebeuren, dit gebeurt nu. We roepen politici, beleidsmakers en fondsen op om heel erg snel met herstelbetalingen te beginnen. Anders is de schade onherstelbaar.'

'Dit soort kunstinstituten zijn de voelsprietten van de Nederlandse culturele sector. Als je die verliest, dan verschaart het aanbod. En onder een minder divers aanbod lijden we allemaal,' staat er in een mede door Stedelijk Museumdirecteur Rein Wolfs ondertekend [statement ter behoud van Kunstverein](#).

In Nieuw Dakota gaan Ellis Kat, Nienke Vijlbrief en Yana Foqué, de directeuren van deze in hun voortbestaan bedreigde instellingen, in op de gevolgen van de subsidiebesluiten van het Amsterdams Fonds voor de Kunst en het Mondriaan Fonds. De locatie is goed gekozen; in Nieuw Dakota is de [tentoonstelling \(+ Supplementary Fee\)](#) van Thordur Hans Baldursson te zien, waarin bezoekers een toeslag moeten betalen om de kunstwerken te zien, als alternatief voor kunstsubsidies.

### **Jullie hebben ervoor gekozen alledrie een eigen statement te doen uitgaan; is het niet handiger om samen op te trekken?**

Vijlbrief: "Wij vonden dat we hier als organisatie iets over moesten zeggen. P////AKT is onmisbaar in Amsterdam. Kunstenaars kunnen bij ons met goede voorzieningen en goede begeleiding, en de laatste jaren ook met een goed budget, stappen zetten. Dingen uitproberen. Maar nu we met zijn allen constateren wat er dreigt te gebeuren met een specifiek segment van het kunstenveld, is het natuurlijk goed om ook gezamenlijk naar buiten te treden."

Kat: "Ik denk ook dat het goed is dat elke organisatie een statement uitstuurt, omdat het niet alleen de eigen urgentie, maar ook de veelheid duidelijk maakt. We hebben allemaal een eigen, unieke signatuur, maar wat me opvalt is dat de organisaties die geen geld krijgen, plekken zijn die heel belangrijk zijn voor de ontwikkeling van jonge kunstenaars."

Foqué: "Geen voetballer debuteert zonder enige voorbereiding in het Nederlands elftal, en geen kunstenaar is na zijn afstuderen direct rijp voor het Stedelijk. Het zijn stuk voor stuk ruimtes voor kunst die niet *elevator pitch ready* is. Plekken waar nog een soort vaagheid mag bestaan over de kunst en de kunstenaar. Bij ons is ruimte voor experiment, voor de volgende generatie kunstenaars."

**Bij Moker PO\_i, het samenwerkingsverband tussen instellingen voor beeldende kunst in Amsterdam, zijn 42 organisaties aangesloten. Zijn dat er niet gewoon heel erg veel? Kan het niet een onsje minder?**

Kat: “Nee hoor. In Amsterdam wonen de meeste mensen, en ook de meeste kunstenaars. Daarbij komt dat het heel verschillende soorten instellingen zijn, van kleine presentatie-instellingen, opleidingen, ateliers en alles ertussenin. Er wordt nu één specifieke bloedgroep afgeschreven. Mede door het ondoorzichtige puntensysteem van het AFK blijven er veel dezelfde smaakjes over, namelijk de instellingen die volgens de heersende trends programmeren.”

Vijlbrief: “Voor diversiteit heb je ons ook nodig.”

Foqué: “Het veld moet nu eenmaal vernieuwen, dat snap ik, dat is gezond, maar als er geen budget bij komt gaat het ten koste van instellingen die best lang bestaan en goed zijn in wat ze doen. Daarmee schiet je je als stad in je eigen voet.”

Kat: “Door de focus zo op nieuwe initiatieven te leggen, wordt het voor bestaande instellingen heel moeilijk om een langetermijnvisie te vormen, een ontwikkeling door te maken en geschiedenis te schrijven in de stad.”

**Cultuurwethouder Meliani heeft 2,5 miljoen euro gereserveerd om aan het eind van de AFK-subsidierende pleisters te plakken. Om alle aanvragers onder de zaaglijn tegemoet te komen is ruim 8 miljoen euro per jaar nodig.**

Foqué: “We zitten echt klem. Als dat geld gereserveerd wordt voor de 54 instellingen die een positief advies hebben gekregen van het AFK, dan houdt Kunstverein op te bestaan. Terwijl het geld in principe was bedoeld ter compensatie voor het landelijke spreidingsbeleid, waardoor Kunstverein en Nieuw Dakota nu worden getroffen.”

Kat: “Ik vind dat Meliani hier echt een verantwoordelijkheid heeft. Ze is in de bres gesprongen voor de culturele kaalslag die Den Haag vorige maand heeft veroorzaakt door zo’n groot belang te hechten aan spreiding, maar nu gebeurt in ‘haar’ Amsterdam hetzelfde.”

Vijlbrief: “Er wordt nu een specifiek segment hard getroffen – het experiment, de ontwikkeling – en dat is heel kwalijk, want dat werkt negatief door op het hele veld. Het zou daarom fijn zijn als de grote instellingen zich hier eens over uitspreken.”

**Rein Wolfs en een aantal andere directeuren van gerenommeerde musea hebben een steunbetuiging voor Kunstverein opgesteld, helpt dat?**

Foqué: “Ja, dat steekt wel een hart onder de riem en je hoopt dat er ook naar wordt geluisterd door de fondsen en de politiek. Als je ons werk écht waardeert, zou je het ook financieel moeten ondersteunen. We hebben twee jaar geleden een pand in het centrum van Amsterdam gevonden. Dat is voor 80.000 euro gerenoveerd, met steun van onze community. En nu trekt de stad de stekker eruit. Dat voelt heel unfair. En dom; het is je reinste kapitaalvernietiging. We hebben dit pand voor tien jaar betrokken, en konden eindelijk een duurzame, kwalitatieve band opbouwen met de buurt. Onze investering dreigt nu een cadeautje te worden voor een anonieme wooncorporatie in plaats van voor de bewoners van de stad.”

Vijlbrief: “Voor ons geldt min of meer hetzelfde. Wij zijn een jaar geleden naar Pakhuis Wilhelmina verhuisd, wat betaalbaar én permanent is. Maar in november kwam de gemeente met een locatie op de Dapperstraat. 275 vierkante meter, eindelijk in een echte buurt. Daar zijn

we heel hard ideeën voor gaan ontwikkelen, van een contextuele residentie tot een buurtambassadeur, maar dat gaat nu niet door.”

Kat: “Alle instellingen op de NDSM-werf met een eigen ruimte krijgen geen geld meer. Grote kans dat dat betekent dat iedereen eruit moet, het platgaat en er woontorens komen. Zie dan over vier jaar nog maar eens terug te komen. De NDSM stond ooit bekend als broedplaats voor creativiteit en kunst, maar de stad gaat er op deze manier voor zorgen dat het een heel grauwe bedoening wordt.”

### **Hebben jullie nog hoop?**

Kat: “Er valt van alles te bedenken: een benefiet, een ‘vrienden van-programma’, een commerciële samenwerking en mocht iemand twee miljoen over hebben, dan zeg ik ook geen nee. Maar ook al zou dat ons kunnen redden, dan vind ik het nog steeds de taak van Amsterdam en de politiek om te voorkomen dat het een grijze boel wordt. Niet alleen voor ons en de kunstenaars, maar voor de rijkdom en kleur van de stad.”

Vijlbrief: “Wat betreft de Dapperstraat is onze hoop weg, want ik zie het niet opeens gebeuren dat de wethouder ingrijpt. Maar we hebben al plannen gemaakt voor 2025 en we zullen alles op alles zetten om de kunstenaars niet teleur te stellen. Door altijd maar ontzettend zuinig te zijn, hebben we wel wat reserves opgebouwd. En de huur op de Veemkade is laag, dus we zouden daarna kunnen scharrelen met projectsubsidies, een veiling of lidmaatschappen. Maar op termijn is dat niet houdbaar.”

Foqué: “OCW gaat het budget niet verhogen, dus ik hoop dat de wethouder als de laatste schakel de sterkste blijkt te zijn en ervoor zorgt dat deze unieke plekken behouden blijven voor de stad.”

### **En zo niet?**

Foqué: “Dan is de zomerstop ook het definitieve einde van Kunstverein Amsterdam. *Time is up*. Maar ik kan niet geloven dat het nu opeens gedaan is; we zouden in september ons 15de verjaardagsfeestje vieren. Maar als er niet snel iets gebeurt, is dit het.”

Vijlbrief: “Amsterdam zet in op de positie van de makers, maar die makers kunnen zich nergens meer presenteren, omdat de plekken wegvallen waar die makers bij uitstek terechtkunnen om zichtbaar te zijn en om zich te ontwikkelen. Het mooie van het Amsterdamse systeem was nu juist die rijkdom. Natuurlijk ook van groot belang voor de (internationale) reputatie op het gebied van spannende kunst en energie.”

Kat: “Plekken zoals P////AKT, Kunstverein en Nieuw Dakota zijn onmisbaar voor de stad en de ontwikkeling van kunstenaars. Er zou daarom nog eens goed op metaniveau naar het puntensysteem en bepaalde toekenningen moeten worden gekeken, zodat er niet een totale bloedgroep verdwijnt.”

“De show van Thordur Hans Baldursson staat tot eind september, voor daarna heb ik last minute een ‘*Out with a bang*’-tentoonstelling bedacht: met kunstenaars die hier de afgelopen vijftien jaar tentoonstellingen hebben gehad, gaan we de boel afbreken.”

Ze lacht. “Dit is mijn laatste dag. Ik ga met zwangerschapsverlof. Ik zie wel of ik na 1 januari terug kan komen. Dat is heel surrealistisch.”

Ellis Kat (30) is sinds 2021 directeur van **Nieuw Dakota**, een presentatie-instelling voor hedendaagse beeldende kunst op de NDSM-werf. Nieuw Dakota greep, ondanks positieve adviezen, naast 250.000 euro subsidie van het Amsterdams Fonds voor de Kunst en 225.000 euro van het Mondriaan Fonds.

Nienke Vijlbrief (52) is sinds de oprichting in 2003 artistiek (co)directeur van **P/////AKT**, een productie- en presentatieplatform voor hedendaagse beeldende kunst in Pakhuis Wilhelmina op de Veemkade. Ook P/////AKT kreeg een positief advies, maar liep 195.000 euro subsidie van het AFK en 225.000 euro van het Mondriaan Fonds mis.

Yana Foqué (37) is sinds 2019 directeur van **Kunstverein**, een presentatie-instelling, uitgeverij en denktank voor alternatieve presentatiemodellen en curatorische praktijken in de beeldende kunst. Hoewel Kunstverein eveneens een positief advies had gekregen, maakte het geen aanspraak op 190.000 euro subsidie van het AFK en 225.000 euro van het Mondriaan Fonds.